

DOMOVINA

Uredništvo

Jana Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovoljite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak ponedeljek, sredo in petek ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krona. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naslovnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Novi volilni red za deželni zbor štajerski.

V seji deželnega zbora dne 15. t. m. je bil po kratki debati sprejet predlog o novem volilnem redu za štajerski deželni zbor brez vsake spremene, kakor je bil izdelan v političnem odseku. Ta novi volilni red je, kakor je dejal grof Clary, plod kompromisa, kar je po namestnikovem mnenju dobro znamenje, ker se da v sedanjih razmerah samo potom kompromisa doseči nekaj vsem prospešnega, kar pa izključuje popolno zadoščenje posameznih strank.

Namestnik je polagal še v zadnjem trenutku vsem strankam na srce, naj omeje svoje posebne interese ter naj z obzirom na splošne koristi, ki so od zvršitve te reforme odvisne, pripomorejo k nje srečnemu zakončenju.

Poglejmo, kaj pomeni novi volilni red za nas Slovence. V prihodnjem deželnem zboru bo sedele 87 poslancev, od teh jih bode 13 Slovencev, in sicer 10 iz kmetijske 1 iz mestne in 2 iz splošne kurije. Slovenci tvorimo tretjino vsega prebivalstva na Štajerskem, stranke večine so se pa sporazumele v tem smislu, da so dale tej slovenski tretjini jedno sedminko vseh poslancev, to se pravi z drugimi besedami, da 100 Nemcev velja politično toliko kolikor 210 Slovencev. Ta razdelitev političnih pravic med Nemci in Slovenci je vzakonjena v baš sprejetem volilnem redu ter bode dobila v kratkem Najvišje potrjenje.

Če kdo, zatajevali so pač Slovenci svoje posebne interese pri vstvarjanju tega zakona, ki nam je tako skrajno, da, rekel bi, žaljivo krivičen, da človek ne more misliti nanj, ne da bi se čutil v dušo užaljenega in ponižanega. Dva Slovence sta torej na Štajerskem politično komaj toliko vredna kakor en sam Nemec! Le pogledajte si te Nemce, primerjajte vsakega nemškega posameznika z vsakim posameznim Slovencem in preverjen sem, da boste našli med Nemci relativno in absolutno mnogo mnogo več odpadkov nego med Slovenci. Pomislite samo na naravnost strašno število bebecov (trotelnov) v nemških planinskih krajih. Njih razumništvo tudi nikakor ne nadkriljuje slovenskega razumništva v oni meri, v kateri bi ga lahko, ako pomislimo na okolnosti, v katerih se šola jedno in drugo. Nemec dobiva od ljudske šole pa do vsučilišča ves pouk v svojem jeziku, odgajajo ga Nemci od početka do konca, kot Nemec vživa posebne privilegije v družabnem življenju v mestih in ima tudi nentajljive in znatne prednosti v državnih in deželnih službah, kajti po staroavstrijskih nazorih, ki so pa še dandanes skoro povsod v veljavi, po-

meni avstrijski toliko kolikor nemški. V tem so si jedini Malik. Schönerer, Wastian in drugovi ter zadnji uradni sluga ali cestni pometal v kakem avtonomnem nemškem ali nemškutarskem gnezdu. In vender kljub vsem tem tako ogromnim prednostim, kljub vsem tem predsodkom, katerih moči in uplive ne smemo podcenjevati, kljub vsemu temu se to nemško razumništvo razlikuje od našega jedino v tem, da je bolj samozavestno, v narodnem obziru bolj brezobzirno in do nasilnosti odločno, v strokovnem obziru je pa tako kakor naše, da mnogokrat pa še mnogo slabše nego naše. Kar daje nemškemu razumništvu prednost pred slovenskim, so njega družabne in rodbinske zveze, tradicija, to je tudi vsa tajnost nemške superjornosti in nemškega uspeha. To je pa ubogo malo. Temu na ljubo pač ni bilo treba uzakoniti, da velja sto Nemcev politično za dvesto Slovencev.

Kar se meščanstva, trgovstva, obrtništva in industrialnega delavstva tiče, tu nas Nemci nadkriljujejo, pa ne po svoji nadarjenosti, zmožnosti in spretnosti, ampak tudi samo po tradiciji. Nemci imajo stare trgovske, obrtniške, industrijske rodbine, v katerih prehaja poklic in ljubezen ter spoštovanja do poklica od roda do roda. V tej tradiciji, v tej zvestobi do poklica tiči tajnost uspeha na trgovskem in industrialnem polju. O tem nas uči zgodovina gospodarskega razvoja vseh narodov. Tega se pa začnemo po malem zavedati tudi Slovenci.

In pogledjmo še politično zrelost Nemcev in Slovencev. Nemci stoje danes popolnoma pod — vodstvom političnih kričarjev in pretirancev. Dokaz temu so izgrede v Ptuj, Mariboru in v Celju. To velja za Štajersko prav tako kakor za vse druge dežele. Na Češkem so Iro, Wolf in drugovi onemogočili delovanje deželnega zbora zaradi jednega aktuarja! In ko se je njim samim zdel ta razlog za obstrukcijo presmešen in preničen, so jo nadaljevali zato, ker bi se bili imeli prečitati njih obstrukcijski predlogi po zvišenem dnevnem redu mesto pred njim!

Resnica je pa ta, da ta radikalna nemška gospoda kravalira iz ljubezni do kravalov, iz notranje potrebe provzročati škandale in prepire in motiti redno delo in mirno reševanje vladnih in upravnih poslov. Iz češkega deželnega zbora bodo prenesli obstrukcijo in nered v parlament, a kljub temu so predržni dovolj, da se imenujejo „državovzdržujoči“ in edini „državotvorni“ element v Avstriji.

Še nikdar ni stala avstrijska politika na tako nizki stopnji, kakor stoji sedaj. Zastonj iščeš v nji kake velike ideje, zastonj med politiki in državniki, kake samorasle in imponujoče individualnosti. Zato in samo zato je mogoče, da so strgali „politiki“

kakor so Wolf, Iro, Wastian in Ornig vso moč v toliki meri nase, da so pametnim in treznim ljudem onemogočili delo.

V takem trenutku in v takem ozračju je navstal tudi novi volilni red za deželni zbor štajerski, ki določa, da sta dva Slovence politično komaj toliko vredna, kakor en sam Nemec. Proti tej žaljivi krivici moramo naperiti vse svoje politično delo, napeti vse svoje moči, da speremo s sebe ta madež in si priborimo to, kar nam gre, to je popolno politično in narodno enakopravnost ter splošno jednako in tajno volilno pravico za deželni zbor.

Politični pregled.

Deželni zbori.

Štajerski deželni zbor je imel dne 16. t. m. sejo, v kateri je bilo rešenih večje število peticij in predlogov za razne podpore. Sprejet je bil tudi predlog posl. Hofmann-Wellenhofa, naj se upeljejo poučni tečaji za strokovno izobrazbo okrajnih in občinskih funkcionarjev. Predlog se odstopi odseku. Poslanec dr. Fran Jankovič in drugi predlagajo, naj se podeli deželna podpora posestnikoma Josipu Seničar in Ivanu Kozole v Senovem pri Rajhenburgu, katera sta vsled požara veliko škodo trpela. Predlog se odstopi finančnemu odseku. Sprejme se predlog dež. odbora o preuredbi počitnic na kmetijskih šolah v Mariboru in Grottenhofu. Klerikalci in Bauernbündlerji pozdravljajo pripojenje Bosne in Hercegovine k monarhiji, kar bo omogočilo uvedbo ustavnih razmer tudi v teh dveh deželah.

Klerikalni poslanec Hagenhofer na koncu seje interpelira namestnika, kaj misli ukreniti, da se napadi na klerikalne visokošolce ne bodo več ponavljali ter ali ne bode že končno z vso strogostjo nastopil proti vsem onim srednje- in visokošolcem, ki demonstrirajo proti „vsem pozitivno vernim katoličanom“. Prihodnja seja bode v soboto.

Seja je bila napovedana ob 9. uri pa trajalo je skoraj do desetih, predno se je zbralo od vseh 71 poslancev za sklepčnost potrebnih 36 mož. Na dnevnem redu so bila poročila deželnega odbora: o ustanovitvi deželne hiralnice v Feldbachu; o prodaji zemljišč v Rogasški Slatini; o ureditvi plač sekundarijev na graški splošni bolnici itd., nadalje poročilo posebnega odbora za občinske reči o predložitvi zakonskega načrta, v katerem bi naj bile določbe o rekurzih proti rešitvam v občinskih in okrajnih zadevah. Seja je bila kmalo zaključena. Prihodnja seja bo v torek, dne 20. t. m.

Češki deželni zbor je vlada na temelju Najvišjega pooblastila odgodila.

Vlada se je odločila k temu koraku, da bi tako odstranila vse, kar je delalo zapreke pomiritvi strank ter je motilo potrebno zasiguranje javnega miru. Tako utemeljuje vlada svoj odlok. Z odgoditvijo češkega deželnega zbora navstaja obrat v dosedanjem vladnem sistemu. Nemci so hoteli s svojo obstrukcijo zaprečiti volilno reformo, vreči sedanje parlamentarno ministerstvo ter je nadomestiti z uradniškim ministerstvom. Nemci mislijo, da je najbolj birokratično ministerstvo zanje v narodnem obziru ugodnejše nego parlamentarni kabinet, kateri ne more obstati ne brez Čehov ne proti njim, dočim si uradniško ministersvo pomaga, če drugače ne gre, s § 14. tudi brez Čehov in proti njim. To je povod nemški obstrukciji v češkem deželnem zboru. Obstruirali so, da vržejo barona Becka in parlamentarni sistem in da spravijo stari v Avstriji že od nekdaj tako priljubljeni uradniško-policijski sistem zopet na krmilo. V resnici lepi naprednjaki so ti radikalni Nemci! Obžalovati treba, da so se Čehi že prav na zadnje dali zapeljati po teh nemških izzivajih k nepremišljenostim. Do 15. t. m. so vse nemške provokacije, vsa Wolfova pobalinstva mirno prenašali. V zadnji seji dne 15. t. m. pa je predsednik čeških agrarcev Švehla zgubil potrpljenje ter je ostro obsodil nemško obstrukcijo. To je dalo povod k tumultu in spopadam, katerim je sledila odgoditev. Nemci, zviti kakor vedno, valijo vso krivdo sedaj na Čeha in vlada je dela vsaj soodgovorne za izključno nemške grehe.

Posledica dogodkov v češkem deželnem zboru je ministersku krizo. Češka ministra dr. Fiedler in Prašek sta dala svojo ostavko.

Kriza čeških ministrov se kaj lahko prevrže v krizo Beckovega kabineta sploh, kajti če Čehi izstopijo iz ministrstva, je s tem uničena ideja koalicije, na kateri sloni sedanja vlada. Brez Čehov in proti Čehom nobena parlamentarna vlada ne bo mogla vladati. Danes ima baron Beck avdienco pri cesarju v Budimpešti. V tej avdienci se brzkone odloči usoda njegovega kabineta.

Štajerske novice.

— Kaj pa bo s slov. gledališkimi predstavami v Celju? Tako vprašuje slov. občinstvo. Informirali smo se pri „Celjsk. pevskem društvu“ in se nam je reklo, da če ne bo mogoče prirediti gled. predstav z domačimi močmi, se bo skušalo pridobiti Ljubljancane vsaj za 1 tedensko predstavo.

— Slov. gledališče v Celju. Vse one cenjene dame in gospode, kateri nameravajo letošnjo sezijo sodelovati pri gledaliških predstavah se nujno

naprosi, da blagovolijo isto pismenim ali pa ustmenim potom g. Rafko Salmiču javiti in sicer v najkrajšem času, ker bode predstava že dne 21. listopada.

(Pristavek uredništva.) Za novince se otvori posebna šola, zato bi bilo želeli, da se oglasi kolikor večje število gospodičen in gospodov, ki čutijo veselje in nadarjenost za lepo gledališko umetnost. Potreba rednih gledaliških predstav je prav živa in uverjeni smo, da bi se tej potrebi tudi lahko ugodilo, ako bi naši Celjani le enkrat prav zares hoteli. Upamo, da se to pot naše želje uresniči.

— **Poročila** sta se včeraj v Celju strojevodja „Zvezne tiskarne“ g. Ivan Martinčič in gđc. Julica Rode iz Zgor. Hudinje pri Celju. Bilo srečno!

— **Konkurz** je razglašen za premoženje A. Prenza, špicerijsk. trgovca v Celju. Konkurni komisar je deželno-sodni svetnik Smolej v Celju, začasni upravitelj konkurzne mase pa trgovec Wogg. — Konkurz je razglašen tudi za premoženje g. Iv. Vošnjaka, posestnika usnarne in elektrarne v Šoštanju. Konkurni komisar je okr. sodnik Stepišchnegg, začasni upravitelj konkurzne mase pa notar g. Kolšek.

— **Kje je 15.216 kron?** Graški „Arbeiterwille“ je vprašal pred kratkim vladajočo nemško gospodo v Celju, kako je razlagati saldo zgube v znesku 15.216 kron pri mestni plinarni? Za ta saldo namreč ni po poročilu lista — nobene razlage. „Vahtarica“ in pa celjski nemški gospodje ne vedo na to ničesar drugega povedati kakor da je socijaldemokratski list — „deutsch-feindlich“. To je najcenejši izgovor. Če pa bodo celjski mestni davkoplačevalci s tem zadovoljni ali ne, to je pa druga stvar.

— **Čamernik in Kager** v Celje sta „narodna“ obrtnika, ki hodita zlasti okoli naše duhovščine in si iščeta za služko. Čamernik ima pravzaprav le filijalko lipniškega nemškega kamnoseškega mojstra Fellnerja, Kager pa se ne čuti toliko slovenca, da bi imel vsaj slovenski napis. Toliko v informacijo Slovincem!

— **Šestorica učiteljev celjske okoliške deške šole** je poslalo družbi sv. Cirila in Metoda 15 K mesto venca umrlemu g. Gradišniku na Vranskem. (Vsoto smo izročili blagajniku tukajšnje podružnice C. M. družbe g. Stermeckemu. Prirčna hvala.)

— **„Vahtarica“** (kdo se ne smeje?) bo skušala spraviti slov. delavce na Porenskem ob krnh. Mi vemo trdno, da ne bodo celjski nemškutarji tam gor ničesar opravili. A pribijemo to izjavo „vahtarice“ za slovenske delavce v domačiji, da vedo, kakšni prijatelji so jim nemški celjski kramarji in gostilničarji, katere bogatijo s težko zasluženimi groši. Naj se jih zato vbo- doče ogibljejo!

— **Prememba posesti.** Hrv. slav. banka za parcelacijo in kolonizacijo v Zagrebu je kupila v Sovodnji pri Celju veleposestvo g. Žimnjaka z vilo in gospodarskimi poslopji vred za 104.000 K. Kakor izvemo, bo banka posestvo razparcelirala in prodala.

— **Oeden nemški uradnik.** Na Štajerskem živi in se masti od slovenskega davčnega denarja nemški državni uradnik, ki se je izrazil o slov. drž. uradnikih tako-le: „Ali se jih naj postreli ali pa morajo postati Nemci.“ Tu niti ne bomo opozorili na neverjetno surovost tega nemškega državnega uradnika, kateri se je v resnici do grla napil nemške kulture in plemenitosti. Pribiti pa hočemo to dejstvo, da se vidi, kako mislijo ti ljudje o svojih lastnih tovariših. Kaj še le o narodu, med katerim živijo in kateremu uradujejo? Mi še enkrat svarimo vlado in državno uradništvo nem-

škega pokolenja: „Ne igrajte se z ognjem!“

— **Proti profesorju Mačku** na celjski višji gimnaziji nam neprestano prihajajo pritožbe, tako, da moramo z možem govoriti ostro besedo in bomo morali tudi skrbeti za to, da se mu bode s kompetentnega mesta ohladilo hudo „nemško“ kri. Če se že hoče čutiti „Nemca“, mu tega „prepričanja“ slednjič nikdo ne zameri. Ampak da ob vsaki priliki daje čutiti slovenskim dijakom svojo nemško zagrizenost, to je pa prekoračenje njegovega delokroga in proforsorskih dolžnosti. Slovenske dijake, ki seveda ne morejo znati gladko nemški, smeši in jih goni z gimnazije. Posebno pa se je Maček razbaril ob septemberskih nemirih v Celju. Kot razrednik v 5. razredu je ozmerjal slov. dijaka, ker je stal (!) pred hišo, kjer stanujejo njegovi starši in gledal razgrajče. Ves besen pa je bil, ker si je drznil dotični slov. dijak strgati s hiše svojih staršev „Südmarkine“ znamke, katere so nalepili nemški burši. Rekel mu je, da je v primeri z nemškimi burši velikanska ničla (oha, gospodine profesor) in da se ima zahvaliti le njih preziranju, da ga niso pretepli (!). G. profesor Maček! Ako ste v „Nemškem domu“ med svojimi „nemškimi“ brati, si lahko dovolite kake politične predrznosti; v gimnaziji pa ste s slovenskim davčnim denarjem plačani državni uradnik in se imate strogo čuvati vsakega izživljanja. Tega vas bomo že temeljito naučili. Ako vam slovenski dijaki niso po godu, kdo pa vas je vabil sem? Ostali bi bili v Gradcu in na Dunaju! Zopet slučaj več, da so na tej gimnaziji pod Proftovo komando razmere za slov. dijake neznosne. V Celje mora priti slov. višja gimnazija!

— **Podpora po toči za katastralno občino Ter (obč. Ljubno) v Zg. Sav. dolini.** Kakor se je obvestilo g. drž. poslanca Ježovnika od merodajne strani, dobi katastr. občina Ter kot podpora po toči od ministerstva za notranje zadeve 2.500 kron. G. drž. poslanec Ježovnik je tudi posredoval za podporo posestnikom v šoštanskem in slovenjgraškem okraju, katere je svoječasno zadela toča. Zatrnilo se mu je od graške namestnije, da dobijo tudi ti podporo, ko se končajo poizvedovanja.

— **Podpora po suši.** Vlada je nakupila seno in slamo, katera se bode delila živinorejcem proti plačilu 4 kron za meterski stot sena in 2 kron za meterski stot slame. Določilo se je za posamezna spodnještajerska okrajna glavarstva; Maribor (seno) 1250 (slame, 2187 meterskih stotov; Ptuj 5000 — 8748, Ljutomer 3550 — 6561, Konjice 1250 — 2187, Mozirje 1250 — 2187, Brežice 1250 — 2187, Celje 2500 — 4374. Okrajni pomožni odbori so ali še bodo te dni določili, kateri posestniki dobe podporo. Seznam podpirancev dobi zaupen mož (župan), kateri bo v družbi z 1 ali 2 zaupnikoma na železnični postaji prevzel seno in slamo, jo pregledal in delil. Plačilo bo tudi on sprejemal. Posestnik, ki si svojega sena in slame ne bo odpeljal v 24 urah s kolodvora, bo zgubil pravico do tiste krme, in se bo dala drugemu podpori potrebnemu in vrednemu posestniku. (To je precej trda določba, kajti posameznikom ne bo lahko mogoče posebno v bolj oddaljene kraje takoj odpeljati krme.) Dobljena krma se ne bo smela prodajati naprej. Kdor bi to storil, bo kaznovan.

— **V Laškem trgu** je postal provizor mesto umrlega dekana g. Žuža tamkajšnji vikar g. Fort. Končan.

— **Ljudska knjižnica v Mariboru (Narodni dom).** Knjižnica ima zdaj naslednje knjige:

1. Pesmi in dramatika 115 knjig, 2. pripovedni spisi 439 knjig, 3. znanstveni in poučni spisi 186 knjig, 4. mladinski spisi 184 knjig. Izposoja se torej skupno 924 knjig.

Uradne ure so: vsak torek in četrtek od 7.—8. ure zvečer, vsako nedeljo od 9.—11. ure dopoldne, za mladino pa vsako sredo od 3.—4. ure popoldne.

— **Za Družbo sv. Cirila in Metoda** se je na gostiji Viktorja Senekoviča pri Sv. Ani na Krembergu nabral in odposlal znesek 6 K 10 v.

— **Vinski tatovi** so po noči obiskali vinograško klet g. Franca Kopriva posestnika v Petrovčah v okolici Brdnica v petrovški občini. Postavili so si neki ukradeni sod v gozd v bližini kleti in ga začeli polniti z vinom, katero so nosili iz kleti; prišli so pa ljudje ter znane tatove odgnali. Tatovi so že pod ključem.

— **Protestni shod na Polzeli** se je krasno obnesel. Udeležili so se ga vsi tamkajšnji Slovenci brez razlike stranke in mišljenja. Nastopilo je 6 govornikov. Proti dogodkom v Celju, Ptuj in Mariboru se je sprejela ostra rezolucija. Radi pomanjkanja prostora priobčimo natančnejše poročilo v sredo.

— **Umrli** je na Vranskem v soboto g. Luka Gradišnik, jub. zdravnik in lastnik zlatega križca za usluge, star 83 let. N. v. m. p!

— **Iz Vojnika.** Modrost celjskega nemškega lističa npliva silno blagodejno tudi na zrahljane možgane nekaterih naših vodilnih nemških očetov. — Vidi se, da bi imeli ti naši možje še več originalne podjetnosti, ko njihovi celjski in ptujski bratci. Zadržijo so resno ngibali in prišli do jednostavnega zaključka, da je za mir in red v naših krajih neobhodno potrebno, da se kar postreli vse „Kranjce“. Vidi se, da vrši torej „vahtarca“ hvaležno nalogo, veliko kulturno delo, kajti nuditi takim ljudem prebavljivo in sprejemljivo duševno hrano znajo samo gotovi ljudje v Celju. — V modernem času združevanja je pa vendar tudi velika potreba, da se zbere in združi pod firmo nemške kulture zlasti take modrijane in se jim nadi v strogo odmerjenih porcijah hrana, ki jo zmorejo zmešane nemčurske butice. — V tem pogledu ima pa „vahtarca“ že svetoven glas.

— **Iz Podsrede** se nam piše, da se vrši trgatav ob najkrajšem vremenu. Gromenje topičev in pištol naznanja radost vinogradnikov. Saj so pa tudi lahko veseli nad obilno in zlahčno kapljo, katero so pridelali!

— **Šopek cvetočih in zrelih jagod** nam je poslala v uredništvo vesela narodna družba Rotenberžanov pri Sv. Lovrencu nad Mariborom. Prirčno hvalo za prijazen spomin!

— **Umrli** je v Mariboru vinski trgovec Fr. Cvitanič, star 53 let.

— **Za opeklinami je umrl** v Motniku ob štajersko kranjski meji 58 letni oženjeni žagar Matevž Koprivšek. Po neprevidnosti si je pri kadenju užgal obleko in dobil smrtne opekline.

— **Nova slovenska učna knjiga za višje gimnazije.** Naučno ministerstvo je dalo predaprobačijo učni knjigi „Aritmetika in algebra za višje gimnazije“, katero je spisal g. prof. B. Matek v Mariboru.

— **Mandat je odložil** minuli teden g. Ivan Vošnjak, deželni poslanec slovenjgraškega kmečkega volilnega okraja v deželnem zboru štajerskem.

— **Za ljudsko izobraževalne namene** je zapustil v Stockholmu umrli švedski veletržec Sunnerdahl nad 5 milijonov kron. Naročil je, da se iz tega denarja ustanovijo po deželi šolske kolonije, v katerih bi se naj

otroci izobraževali v kmetijstvu in drugih praktičnih poklicih.

— **Trlurno zamudo** je imel v petek drugi ponočni dunajski brzovlak v Celju. Zamuda je nastala vsled tega, ker je skočil na Pragerskem tovorni vlak s tira.

— **Pravosodje v XX. stoletju.** Pri okrajnem sodišču v Gradcu je bil dne 16. t. m. obsojen nek 62 let stari, hromi in že pet let vsled bolezni za delo nesposobni mož na tri dni zapora, ker je tako žalostno gledal, da je neka goska sklepala s tega, da berači in ga je radi beračenja ovadila policistu. Mož hodi ob bergljah, je že pet let nesposoben za delo, ni beračil, ampak sedel tiho na neki klopi ob krožni cesti v mestnem parku in gledal žalostno okrog. To je bilo dovolj, da ga je kazenski sodnik dr. Hallavana obsojil na temelju § 2 zakona o vlačgarstvu na tri dni zapora. Ali je treba k temu še kaj komentara?

— **Umrli** je v Gradcu v četrtek soproga vpokojenega višjega poštnega kontrolorja gospa Ludmila Mayr, roj. Kočevar.

— **Umrli** je v Ljutomeru lekarnar Schwarz. Bil je enkrat ljutomerski župan.

— **Topničarji v Mariboru.** V soboto dopoldan je došel iz Grada 3. topničarski pešpolk v Maribor, kjer se je nastanil v veliki novi topničarski vojašnici. Vojake je sprejel župan in več obč. odbornikov.

— **„Maščevanje za Ljubljano“.** S to devizo so naskočili dne 19. septembra 1908 mariborski nemčurji „Narodni dom“ in razbili 66 šip. Nastalo škodo so cenili sodnijski izvedenci na 859 K, v resnici pa je pobila razgrajajoča tolpa šip za 928 K 71 v. Brez dvoma dobi vsak mariborskih razgrajavec od nemške družbe „Erste Wiener Spiegelglas Versicherungs-Gesellschaft“ na Dunaju pohvalno pismo za uslugo, izkazano ji s tem, da je pripomogla oškodovati nemško zavarovalnico za 928 K 71 v, kateri znesek je nemška družba izplačala lastnici „Narodnega doma“, kot odškodnino na zavarovalnici za pobite šipe. —

— **Mariborski nemški razgrajati pred sodiščem.** Sodbo smo priobčili že minul petek in tudi seznam obtožencev. Vidi se, da so samo trije stari nad 20 let, vsi ostali pa so bili sami mlečno-zobi fantje, kateri pa so pri obravnavi prav predrzno nastopali in od kraja do konca tajili. Obtožnica je bila sila obširna; obsegala je 28 strani. Iz nje se je videlo, da so nemški razgrajati na „Narodnem domu“ pobili 66 šip, pri škofu, stolnem župnišču in kapitlju pa 71 šip. Pred napadom so demonstrantje pogasnili luči — da bi jih nikdo ne mogel spoznati. Iz cele preiskave se je dalo spoznati, da so se demonstracije pripravile, kajti kako bi se zbralo pri Verhoniku naenkrat 400 fantalincev, kateri so že imeli „bojno“ geslo „k Narodnemu domu“? Mariborska policija je seveda vselej prišla še le, ko so demonstranje, večinoma sami renegatje, odšli in že opraviili svoje delo. Do pravih izpovedb posameznih prič je prišlo še le drugi dan obravnave, t. j. v petek. Skoliber je priznal, da je metal na Narodni dom kamenje, da je splezal pri „Ljudski posejilnici“ na lestvo in snel napisno desko, da je splezal tudi pri dr. Pipušu na lestvo, da bi odtrgal napis. Schalamun je priznal, da je razbijal pri Narodnem domu z železno palico pri vratih in skušal sneti napisno tablo. Czerweny je pripovedoval, da so ga pri dr. Pipušu nekateri „gospodje“ prisilili, da je držal Schalamunu hrbet in rame, da je mogel do napisu. Drugi obtoženci so trdili, da so zašli le

„slučajno“ med demonstrante, ali da so le „gledali“. Spoznati se niso „mogli“ nikogar, ker je bila povsod tema. Nerath je pri obravnavi preklical, kar je v preiskavi priznal. Popoldne so se zaslisevale priče. G. kanonik Voh je izpovedal, da bi bil skoro zadet od kamna, ko je gledal demonstracije iz svojega stanovanja. Priči gg. Reicher in Bahovec sta izpovedala slovensko, kako je letelo kamenje. Obteževalne pa so zlasti priče Nemec, Meglič, Krois in Felser. Dr. Mravlag je poskusil vsa sredstva, da bi zmanjšal vtis izpovedb teh prič; skliceval se je na slab glas dveh prič, na nagrado „Posojilnice“, katera je obljubila onim, ki bi kaj vedeli o demonstrantih, po 30 kron, na „razburjenje“ v Mariboru in še druge stvari. Pa ni veliko pomagalo. Obsodbo smo že poročali. Da je bilo nemško poslušalstvo vsled tega „razburjeno“, to je samoobsebi umevno. Mislimo, da bo za nekaj časa mir. Samo to še moramo pribiti, da je „dobro in plemenito“ mariborsko nemško ljudstvo pustilo zapeljanega Skolibra „v ajmohtu“ brez zagovornika in je moral biti ta krivdonosec za različne „gospode“, kateri so ušli zasluženi kazni. Nemci sedaj seveda kriče o „krivici“, ki se jim je zgodila.

— **Nezaupnica politiki „Südmarke“.** Kakor znano, so sklenili nemški nacionalci na zborovanju „Südmarke“ v Beljaku, reševati trhlje nemštvo med zavedajočimi se Slovenci s tem, da bodo šli „zopet na ulice“. To so storili s tolovajskimi napadi v Ptuj, v Celju, Mariboru itd., kjer so kazali svojo nemško kulturo in — državo vzdržujoči nemški značaj s pobijanjem šip, insultiranjem in pretepanjem Slovencev in celo mirnih Nemcev... Akoravno so se trudili državni pravdniki zamašiti usta Slovincem ter so mirno trpeli hujskanja nemških listov, so vendar izvedeli Nemci v inozemstvu resnico o dogodkih na Slovenskem — seveda ne po „celjski vahtarci“ ali „Marburgerci“. — Vodstvo „Südmarke“ v Gradcu je dobilo odprto dopisnico iz Monakovega, s katero javlja odlični član tega društva, da izstopa, ker se mu zdita ponemčujoča politika z ozirom na minole krvave dogodke nemštva ne vredna. Smešno je, ako si skušajo pridobiti z gledališkimi kravali (kakeršen je bil v Gradcu) novega materjala za prodirajoče nemštvo, mesto da bi poskušali ojačiti narod s takim moralnim zakonskim življenjem, kakor ga opazuje pri Slovincih, „ki vzgajajo največ zakonskih otrok...“ tako govori Nemec, ki še zna človeško misliti ter si tudi upa povedati svoje mnenje.

— **Kaj mislijo graški nemški trgovci o nemirih na Spodnjem Štajerskem?** Kot jasno sliko k zadnjemu nemškemu shodu v Gradcu, ki je grozil z „represalijami“ gibanju „svoji k svojim“ (revčiki), podajemo tu izjavo odličnega graškega nemškega trgovca. Dotičnik je obžaloval, da 1. in 2. oktobra v spodnjoštajerskih mestih nezreli, kupljeni fantiči demonstracije proti Slovincem, katere trezni nemški krogi odločno obsojajo, zlasti še nemški graški trgovci, ki imajo mnogo kupčijskih zvez s Sp. Štajerjem in bodo vsled zadnjih nemirov trpeli občutno škodo. — Te besede kažejo, da je napihovanje malih in velikih nemškoštajerskih listov docela prazno, prav tako kakor njihove grožnje. Slovenci naj vstrajajo z bojkotom, da, naj ga še razširijo, koder mogoče; potem bodo prisiljeni nastopiti trezni nemški elementi in pošteno pomiriti nezrelo nemško mladino in znane poklicne a nepoklicane hujskače.

Gospodarstvo.

— **Nemoralni dobiček.** Pražko železninarsko društvo, (kateremu je ravnatelj znani g. Kestranek) je imelo v minolem letu 12.892.485 K dobička, kar pomeni pri delniški glavnici v znesku od 25.700.000 K — nič manj kot 50% profita. Primerjajte ta ogromni dobiček industrijalcev s klavernim dobičkom kmetov in videli bode, kako malo so opravičene visoke carine na železo, katere je tem gospodom na ljubo dovolil parlament.

— **Zveza poljedelskih zadrug na Nemškem** slavi letos svojo 25. letnico. V teh 25 letih je zveza čudovito narasla in se okrepila. Vstanovljena je bila 1883. l. ter je štela takrat 9 društev in 238 zadrug z 10.000 članov. Danes šteje centralna zveza 41 zvez za revizijo, 4000 osrednjih zadrug in 18.000 navadnih zadrug. Število članov znaša 1.600.000, skupni promet je znašal 1907. l. 6.014 milijonov kron.

— **Razmerje med poljedelstvom in industrijo.** Dunajsko kulturno politično društvo se je poprijelo veliko obetajočega dela na skupno korist poljedelstva in industrije. Namerava sklicati v kratkem veliko anketo zastopnikov poljedelstva, industrije in obrtnikov. Anketa bo imela namen zbrati material, da se razmerje teh treh skupin producentov spravi v soglasje. Anketa bode omogočila temeljiti kontraktorični razgovor med zastopniki industrije in poljedelstva, med zastopniki industrije in denarnih organizacij ter se bode pečala z vprašanjem o uvedbi statistike v industrijski produkciji. Ta statistika je zelo potrebna, ker nam daje zanesljivo temelj za zdravo trgovsko politiko in gospodarsko zakonodajstvo. Dosedaj imamo v Avstriji samo statistiko o poljedelskih produktih.

Svetovne vesti.

— **Grof Lev Tolstoj** je bil imenovan za člana petrograjskega vseučilišča. Naučni minister je to izvolitev potrdil.

— **Prvi avstrijski shod proti alkoholu** je zboroval te dni na Dunaju. V seji dne 13. t. m. so dali delegati posameznih dežel poročila o razširjenju in o zatiranju alkoholizma v avstrijskih deželah. Protialkoholsko gibanje se širi med vseučiliško mladino ter obeta mnogo dobrega. Na zadnjem protialkoholistiškem shodu v Pragi je pala značilna beseda: „Alkohol ni ne nemški ne češki ampak strupen.“ Osnovana je bila češkoslovanska zveza abstinentov, v kateri so združena vsa češka abstinentna društva. Tudi slovensko dijaštvo se je poprijelo agitacije proti alkoholizmu. V Ljubljani imamo društvo slovenskih abstinentov. Nadjati se je, da se to gibanje pri nas razširi in okrepi in da dobi mnogo privrženecv med razumništvom in delavstvom. — Uspešen boj proti alkoholizmu bi imel gotovo blagodejne posledice na naše družabno življenje in bi mnogo pripomogel k saniranju naših političnih razmer. Dobrodejen vpliv abstinentnega gibanja na gospodarsko in politično življenje naroda opazujemo lahko najlepše na Norveškem, Danskem in Finskem, katere dežele si moramo vzeti za vzgled.

— **Shod avstrijskih odvetnikov** se je vršil dne 12. t. m. na Dunaju. Češki odvetniki se shoda niso oficijelno udeležili, ker pripravljalni odbor ni dovolil, da bi se na shodu razpravljalo tudi češki. V imenu vlade je shod pozdravil pravosodni minister dr. Klein. Rekel je, da bodo v kratkem spolnene opravičene zahteve odvetnikov med katere spada tudi osnovevanje javnih agentur. Pravi tudi, da pač ne bode nikakih težav, da bi se v bodoče v senatu zadnje sodne stopnje klicalo tudi zastopnike odvetniškega stanu. Obljubil je tudi, da bode vlada podpirala zahtevo odvetnikov, da se izvede revizija odvetniškega reda in sestave disciplinarnih senatov. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se zahteva, naj se izvede reforma najvišjega sodnega dvora ter naj se pri imenovanjih pri tem sodnem dvoru jemlje obzir na odlične sodnike vseh kategorij, ki so za sodni stan posebej kvalificirani.

Druge slovenske dežele.

— **Schwarz — gre?** Po poročilih nemških listov je stališče kranjskega deželnega predsednika Schwarza zelo omajano in bo Schwarz še letos zapustil Ljubljano. Je itak že krajni čas!

— **Dopolnilne volitve za kranjski deželni zbor** se vrše v torek, dne 22. decembra za mesto Ljubljano, v ponedeljek dne 14. dec. pa za splošno kurijo na deželi.

— **Klerikalci med ljubljanskim učitelstvom.** Zadnji četrtek se je vršila volitev učiteljskega zastopnika v ljubljanski mestni šolski svet. Pri prvih volitvah je dobil eden napredni kandidat Črnagoj 22, klerikalni Simon 19, drugi napredni kandidat Krelj 13 glasov; pri ožji volitvi je dobil Črnagoj 32, Simon pa 22 glasov. Ta volitev veliko govori!

— **Tatovi v S olkanu.** V Venutjevi trgovini v Solkanu so neznani tatovi ukradli za 1800 kron denarja in 200 kron blaga.

— **Hudo sušo** imajo na Goriškem. Okrog Tržiča so usahnile vse stoječe in tekoče vode ter studenci. Soča je na Furlanskem popolnoma suha. Suša je tako huda, da so se posušila tudi vsa močvirja.

— **Umrli** je v Gorici minul teden najstarejši avstrijski odvetnik dr. pl. Bizzarro. Dosegel je lepo starost 96 let.

— **Občinsko italjansko gimnazijo** dobi Pulj v Istri. Tako se skrbi za Italjane.

— **Novo okrajno glavarstvo** se osnuje v Tržiču na Primorskem, ki bo začelo poslovati tekom prihodnjega leta ali najkasneje 1. jan. 1910.

— **Demonstracije proti Slovincem v Gorici.** Minulo sredo je bil slovesno vmeščen novi laški župan v Gorici Bombič. Zvečer je bila bakljada po mestu in je laška poulična druhal demonstrirala proti Slovincem s klici in pesmimi.

— **Zmagali** so Slovenci pri obč. volitvah v Rožeku na Koroškem.

— **Demonstrantje v Celovcu,** kateri so polili hiše Mohorjeve družbe s črnilom in razbili napisno tablo neke šivilje, so bili oproščeni.

— **Tudi koroškega vina,** znanega „žitarca“ je letos precej zrastlo. Za naša grla seveda tisto vino ni.

— **Umirovljen** je na lastno prošnjo profesor na državni gimnaziji v Celovcu g. Jakob Sket.

— **Goriški deželni zbor** je bil 17. oktobra odgođen. „Soča“ poroča, da je upati, da bo v kratkem razpuščen.

— **Velik požar.** V petek je pogorela polovica velike vasi Božjakovo pri Metliki.

Mladenič

želi kake **primerne službe** kot **začetnik v pisarniški**, event. tudi v drugi stroki. Najljubše mu je mesto, kjer bi imel priliko se priučiti strojepisja, četudi z majhno plačo! — Cenjeni dopisi se naj blagovolijo naslavljati: **Josip Planinc**, pošta Podsreda, Sp. Štajersko. 575 2-1

Sprejme se takoj spreten in zanesljiv

trgovski pomočnik

mešane stroke, zmožen slovenskega in nemškega jezika pri Miha Serncu v Rušah.

570 3-2

Loterijske številke.

Gradec, 17. oktobra 1908: 19, 12, 22, 87, 60.
Dunaj, „ „ „ 40, 48, 43, 41, 79.

Štev. 44.742
II. 6.550 1908.

Razglas.

Naročitev ameriških trt za plačilo iz združenih državnih in deželnih nasadov za nasadno dobo 1908/1909.

Štajerski deželni odbor imel bo naprodaj v prihodnji spomladi iz združenih državnih in deželnih nasadov naslednje množine ameriških trt in sicer:

1. 700.000 cepljencev, večinoma od laške graševine, belega burgundca, zeleniča, rumenega šipona, bele in rudeče žlahtnina, rudečega traminca, renske graševine, muškotelca, cepljenih na riparijo Portalis, vitis Solonis ali rupestris Montikolo.

2. 450.000 korenjakov od riparije Portalis, vitis Salonisa in rupestris Montikole.

3. Dva miliona kjučev od zgoraj imenovanih treh podlag in od Goetheja štev. 9.

Cena trtam je:

I. 1000 komadov cepljencev 200 K za imovite posestnike, 140 kron za vse druge.

II. 1000 komadov korenjakov 24 K za imovite posestnike, 16 kron za vse druge.

III. 1000 komadov kjučev 10 kron.

Deželni odbor si pridrži pravico, naročnikom od več kakor na 1000 cepljencev in 3000 korenjakov ali kjučev zmanjšati naročeno množino trt, ravna se po številu oglašanih naročil.

Naročila na te trte naj se vložijo do 15. novembra t. l. naravnost na deželni odbor v Gradec ali pa skozi občinske urade, pri katerih se dobé v ta namen narejeni naročilni listi.

Občinski predstojniki morajo izpolnjene naročilne liste odposlati takoj deželnemu odboru v Gradec.

Naročila, ki se vložijo do 15. novembra, se bodo zbiral in trte potem razdelile razmeroma med vse naročnike, ako jih ne bi bilo toliko, da dobi vsaki naročeno število.

Vse te trte se bodo oddajale le štajerskim posestnikom in morajo tudi oni naročniki, kateri vložijo prošnje naravnost na deželni odbor, doprinesiti potrdilo od občinskega predstojništva, da imajo res vinograde v občini.

Cene veljajo na mestu, kjer se bodo trte odkazale, in se mora znesek izplačati pri prevzetju. Ako se trte odpošljejo po železnici, se bo znesek povzel. Stroški za zavitek in dovoz se bodo posebej zaračunili.

Na vsakem naročilu je natanko navesti: 1. ime (tako napisano, da se lahko čita), bivališče in stan naročnika; 2. davčna občina, v kateri se nahaja vinograd, ki ga hoče naročnik obnoviti; 3. vrsta trte (sorta), katero želi; 4. zadnja poštna ali železniška postaja.

Ako bi zaželjena sorta pošla, bo se ona z drugo enako nadomestila, ako si naročilec tega odločno ne prepove.

Trte se morajo po naročnikih ako mogoče osebno prevzeti, če se po železnici dopošljejo, pa takoj po vsprejemu pogledati.

Pritožbe se morajo vložiti takoj na vodstvo trtnice; na poznejše pritožbe se ne bode oziralo.

Gradec, dne 25. septembra 1908.

Od štajerskega deželnega odbora.

Edmund gr. Attems.

Potrtega srca naznanjamo tužno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, oziroma ded, blagorodni gospod

Luka Gradišnik

jub. zdravnik, odlikovan z zlatim križcem za zasluge

previden s sv. svetotajstvi za umirajoče, po daljši mučni bolezni, danes dne 17. oktobra 1908 ob 8. uri zjutraj, v 84. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode iz hiše žalosti dne 19. oktobra 1908 ob 9. uri zjutraj na trško pokopališče Vransko.

Rajniku blag spomin!

VRANSKO, dne 17. oktobra 1908.

Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju, sin. Julij Sadnik, učitelj in velepos. na Groblji, zet. Amalija Gradišnik roj. Drenik, Marija Sadnik roj. Žager, snahi. Olga, Fedor, Stanko, Minka, Kamilo, Mira Gradišnik; Hilda, Julij, Milan Sadnik, vnuki in vnukinje.

Za zimsko sezono!

577 11-1 Krasne

obleke, površniki
in razna oblačila

za gospode in dečke v
velikanski izbiri.

JOSIP HOČEVAR, Celje, Kolodvorska ul. 5.

Lastni izdelki iz pristno
angleškega blaga.

Velika zaloga
tu- in inozemskega blaga
za naročila po meri.

Izredno nizke cene!

št. 44.981.
II 6.576.

581 3-1

Razglas.

Štajerski deželni odbor je sklenil prirediti tudi leta 1909 stalne viničarske tečaje, da se vzgoje temeljito izobraženi viničarji za delo v američanskih vinogradih in drevesnicah, v gojenju in sajenju sadonosnikov, in sicer priredi te tečaje:

1. na deželni sadje- in vinorejski šoli v Mariboru,
2. na deželni viničarski šoli v Silberbergu pri Lipnici,
3. na deželni viničarski šoli v Zg. Radgoni,
4. na deželni viničarski šoli v Ljutomeru in
5. na deželni viničarski šoli v Skalcih pri Konjicah.

Ti tečaji se pričnejo dne 15. februarja in se končajo dne 1. dec. 1909. V Mariboru se sprejme 1. 1909 — 14, v Ljutomeru 1. 1909 — 12, v Zg. Radgoni 1. 1909 — 16, v Lipnici 1. 1909 — 24 in v Skalcih pri Konjicah 1. 1909 — 20 posestniških in viničarskih sinov.

Ti dobivajo na neštetihih zavodih stanovanje, popolno hrano in vrh tega mesečno plačo po 8 kron.

Izobrazba v teh kurzihi je v prvi vrsti praktična, teoretična je le v toliko, kolikor je to potrebno za vzorne in samostojne viničarje.

Na koncu tečaja dobi vsak udeleženec spričevalo o svoji porabnosti. — Za sprejem v te tečaje morajo prosilci vložiti koleka proste prošnje najkasneje do zadnjega decembra 1909 na štaj. deželni odbor.

V tej prošnji se mora izrecno povedati, v katero naštetih šol želi prosilec vstopiti in je treba priložiti:

1. dokaz, da je prosilec star 16 let,
2. spričevalo poštenega obnašanja, katero potrdi župnik,
3. zdravniško spričevalo, da je prosilec prost vsake nalezljive bolezni,
4. šolsko odpustnico iz ljudske šole.

Pri vstopu se morajo prosilci zavezati, da ostanejo od 15. februarja do 1. decembra 1909 nepretrgoma v tečaju in da slušajo vse izobrazbo zadevajoče naredbe dež. strokovnjakov.

V Gradcu, dne 28. septembra 1908.

Od štajerskega deželnega odbora.

Edmund grof Attems.

Izgubila

se je psica ruske pasme, stara 7 mesecev. — Sliši na ime „Ahila“. Izroči se naj proti dobri nagradi ADOLF RODE-TU, Zgornja Hudinja št. 33 (pri Celju). 572 2-2

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo sprejme

Zvezna knjigovoznica v Celju

510 Schillerjeva cesta 3. 3-3

Trgovski pomočnik

izvežban v specerijski in mešani stroki, star 21 let, zmožen obeh deželnih jezikov, prosi takoj službe. — Naslov pove upravnistvo „Domovine“.

567 3-3

Štefan Strašek

Celje, Kovaška ulica

Velika zaloga in izdelovalnica najraznovrstnejših možkih, damskih in otroških čevljev. Naročila po meri, kakor tudi vsakovrstna popravila se izvršujejo solidno, hitro in ceno. — Priznane dobro delo in blago.

Dajem tudi na obroke
564 2-2

Za Trbovlje in Zagorje se sprejmejo

zidarji in delavci

v trajno delo in sicer: 1 vešč in spreten zidarski polir, 1 istotaki za betonska dela zidarji, podajalec proti dobru plačilu. — Ponudbe sprejema Viljem Treo, stavebenik v Ljubljani, Marije Terezije cesta 10. 557 6-5

RUDOLF HAVELKA

modna trgovina v Ptuj

priporoča p. n. občinstvu za jesen in zimo najnovejše blago za dame in gospode v raznih kvalitetah, kakor tudi raznovrstno platno za životne in posteljske perilo. Nadalje nudi preproge, garniture, volnene in čipkaste zastore čevlje najboljše izdelke za dame in gospode, dežnike, zavratnice, ovratalke, pletene in likane srajce, ter vsakovrstno drugo v manufakturno stroko spadajoče blago po primernih cenah. — Postrežba točna in strogo solidna!

536 41—12

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KYEDER žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130—113

54 67

Za jesensko in zimsko sezono priporočam svojo najobširnejše založeno trgovino novomodnega sukna in volnenega blaga za obleke, kostime, bluže itd. po najnižjih cenah

Karol Vanič Celje Narodni dom